

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:2012/29 (Siyasi Parti Mali Denetimi)

Karar Sayısı:2013/82

Karar Günü:2.5.2013

R.G. Tarih-Sayı:29.06.2013-28692

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Güçlü Türkiye Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesidir.

II- İLK VE ESAS İNCELEME

Güçlü Türkiye Partisinin, Anayasa Mahkemesine verdiği 2011 yılı kesin hesabına ilişkin belgeler üzerinde yapılan inceleme sonuçlarını içeren ve Raportör Selim ERDEM tarafından heyete sunulan ilk ve esas inceleme raporu, Anayasa ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun ile 2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca, Partinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesine ilişkin olarak 3.1.2013 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında;

'Güçlü Türkiye Partisinin 2011 yılı kesin hesabının incelenmesi sonucunda; 2011 yılı itibariyle genel merkez ile birlikte iki il ve bir ilçede teşkilatlanmış Partinin, kesin hesabını sunduğu yazısında herhangi bir gelir ve giderinin bulunmadığını belirttiği ve yazı ekinde gelir ve giderinin bulunmadığına ilişkin merkez karar ve yürütme kurulu kararı ile kesin hesap cetvellerini gönderdiği tespit edilmiştir.

2820 sayılı Siyasi Partiler Kanunu'nun; 8. maddesinde, siyasi partilerin Ankara'da genel merkezinin bulunacağı; 60. maddesinde, siyasi partilerin tutmak zorunda oldukları defterler sayılarak, bu defterlerin teşkilatın bağlı bulunduğu seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenip tasdik edileceği; 61. maddesinde, siyasi partilerin elde edebilecekleri gelirler sıralanarak, siyasi partilerin gelirlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı; 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği; 70. maddesinde de siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürütecekleri bir genel merkezi ile teşkilatlandıkları il, ilçe ve belde başkanlıklarının bulunması gerekir. Partinin faaliyetlerinde kullanacağı bu yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde faaliyet gösterilir ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutarın partiye bağış geliri ve karşılığının da kira gideri olarak kaydedilmesi gerekir. Böylece, söz konusu bedellerin parti tüzelkişiliği adına hesaplara dahil edilmesi sağlanmış olacaktır.

Diğer taraftan, kurulmuş olan partilerin genel merkez ile il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini yapacağı açıktır.

2820 sayılı Kanun'un, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin ve giderlerinin o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılacağı yönündeki hükmüne göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerinin partiye bağış geliri olarak, karşılığının da genel yönetim gideri olarak kaydedilerek parti tüzelkişiliği adına hesaplara dahil edilmesi gerekir.

Sonuç olarak;

Güçlü Türkiye Partisine, 2011 yılı kesin hesabını yapılan bu açıklamalara uygun olarak sunmaması nedenlerini açıklaması ve 2820 sayılı Kanun'a uygun olarak düzenlenecek kesin hesap cetvelleri ile merkez karar ve yürütme kurulu kararını Anayasa Mahkemesine sunması için bu kararın tebliğinden itibaren 30 gün süre verilmesine,

Bu süre içerisinde söz konusu belgelerin gönderilmemesi durumunda; hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması ve hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olarak değerlendirilerek, 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulacağının Partiye bildirilmesine,'

OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Parti yetkilileri bu kararla ilgili olarak göndermiş oldukları 11.3.2013 günlü cevap yazısında, Parti yönetiminin 25.12.2010 günlü genel kongre ile değiştiği, bu tarihe kadar Partinin gelir getirici veya gider oluşturacak herhangi bir faaliyetinin bulunmadığı, bundan sonra mevzuattan kaynaklanan yükümlülüklerin eksiksiz yerine getirileceği belirtilmiş ve yazı ekinde 2013 tarihli gelir ve gider belgeleri ile defter kayıtları sunulmuştur.

2820 sayılı Kanun'un 74. maddesinde, 'Siyasi partilerin mali denetimi Anayasa Mahkemesince yapılır. Anayasa Mahkemesi, siyasi partilerin mal edinimleri ile gelir ve giderlerinin Kanuni uygunluğunu denetler'.

Siyasi partilerin genel başkanları, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile parti merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına vermek zorundadırlar. Bu belgelere, ilgili siyasi partinin aynı hesap döneminde edindiği taşınmaz ve değeri yüz milyon lirayı aşan taşınır malların, menkul kıymetlerin ve her türlü hakların değerleri ile edinim tarihlerini ve şekillerini de belirten listeleri eklenir.',

75. maddesinde, 'Anayasa Mahkemesi, kesin hesaplara ait bilgilerin belgelendirilmesini siyasi partilerden her zaman isteyebilir. Anayasa Mahkemesi denetimini evrak üzerinde yapar'.. Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda, o siyasi partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve kanuna uygunluğuna veya kanuna uygun olmayan gelirler ile giderler dolayısıyla da bunların Hazineye gelir kaydedilmesine karar verir'.

111. maddesinin birinci fıkrasında da, 'Siyasi partilerin;'

c) 75 inci madde gereğince yapılan inceleme ve araştırmaları engelleyen sorumluları ile aynı madde gereğince istenen bilgileri vermeyen sorumluları hakkında altı aydan bir yıla kadar hapis ve altmış milyon liradan az olmamak üzere ağır para cezası,

".verilir.'

hükümleri yer almaktadır.

Siyasi partilerin faaliyetlerini yürüttükleri genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarına ait yerler partilerin kendilerine ait olabileceği gibi kiralık olarak da kullanılabilecektir. Şayet, parti yetkililerine ait veya bunların kendilerinin kullandıkları yerlerde siyasi parti faaliyette bulunuyor ise bu takdirde kira sözleşmesi düzenlenerek isabet eden tutar partiye bağış geliri ve karşılığı da kira gideri olarak kaydedilmelidir.

Ayrıca, partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde başkanlıklarının hayatın olağan akışı gereği kira, su, elektrik, posta, telefon, kırtasiye, tutulacak defterlerin satın alınması vb. bir takım genel yönetim giderlerini de yapması gerekir.

2820 sayılı Kanun'un 69. maddesinde, bir siyasi partinin bütün gelirlerinin, o siyasi partinin tüzelkişiliği adına elde edileceği, 70. maddesinde de siyasi partilerin giderlerinin amaçlarına aykırı olamayacağı ve bir siyasi partinin bütün giderlerinin, o siyasi parti tüzelkişiliği adına yapılacağı hüküm altına alınmıştır. Bu hükümlere göre, parti yetkililerinin genel yönetim giderlerini kendi imkânlarıyla karşılamaları mümkün değildir. Parti yetkililerinin, bu şekilde yapmış oldukları gider bedellerini partiye bağış geliri olarak, karşılığını da genel yönetim gideri olarak kaydetmek suretiyle parti tüzelkişiliği adına hesaplara dahil etmesi gerekir.

Yönetim giderlerinin hesaplarda görülmemesi kayıt dışı gelir ve gider oluşturulmuş olduğunu göstermektedir. Bu durumda, 2820 sayılı Kanun'un 69. ve 70. maddelerine aykırı davranılmış olmaktadır.

Diğer taraftan, Partinin cevap yazısı ekinde göndermiş olduğu belgeler 2013 yılına ilişkin olup, bu belgeler Partinin 2013 yılı kesin hesabında gösterilmesi gerekmektedir. Bu belgelerin 2011 yılı kesin hesabı ile bir ilgisi bulunmamaktadır.

Parti, 2011 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun çerçevesinde denetiminin yapılmasını sağlayacak düzeyde bilgi ve belge ibraz etmemiştir. Bu haliyle Partinin 2011 yılı hesabının incelenip denetlenmesi mümkün değildir. Bu nedenle, Parti hesabının 2820 sayılı Kanun hükümleri gereğince kabul edilmemesi ve hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan 2820 sayılı Kanun'un 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca gerekli işlemlerin yapılmasını temin için suç duyurusunda bulunulması gerektiği sonucuna varılmıştır.

III- SONUÇ

Güçlü Türkiye Partisinin 2011 yılı hesabının incelenmesi sonucunda;

1- Gelir ve gideri olmadığı beyan edilerek herhangi bir bilgi ve belge ibraz edilmeyen Parti Genel Merkezi ile iki il ve bir ilçe örgütünün kesin hesabının denetimi gerçekleştirilemediğinden, Partinin 2011 yılı hesabının 2820 sayılı Kanun uyarınca kabul edilmesinin mümkün olmadığına,

2- Anayasa Mahkemesine istenen bilgilerin istendiği şekliyle verilmemesi, hesap verilebilir şekilde kayıt ve belge düzeninin oluşturulmaması, hesabın dışında gelir ve gider yapılması, inceleme ve araştırmayı engellemeye yönelik eylemler olduğundan, parti sorumluları hakkında 2820 sayılı Kanun'un 75. ve 111. maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi uyarınca da yasal işlem yapılması için Ankara Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunulmasına,

2.5.2013 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkanvekili

Serruh KALELİ

Başkanvekili

Alparslan ALTAN

Üye

Mehmet ERTEN

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye

Zehra Ayla PERKTAŞ

Üye

Recep KÖMÜRCÜ

Üye

Burhan ÜSTÜN

Üye

Engin YILDIRIM

Üye

Nuri NECİPOĞLU

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Erdal TERCAN

Üye

Muammer TOPAL

Üye

Zühtü ARSLAN

Üye

M. Emin KUZ